Բ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 482 ՇԱԲԱԹ 27 ՕԳՈՍՏՈՍ 1877

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ ԽՄԲԱԳԻՐ
ԵՒ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ
ԼՆԻԿ Մ· ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ

ԹԵՐԹԸ 30 ՓԱՐԱՅ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Գալաթիա Բէրչէմպէ Բազար Իքսի Խանի դէմը Սամուր փողոց Թիւ 12

Լրաբերաց Նախորդ Թիւերը Կ'գտնուին Ֆէր Խմբագրատունը, Դէպ Թերթը 60 Էր։

Բաժանորդաց գոնս Թիւերը Յէր Կը պրուին։

ՉԻՆԻՈՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐ ՇԻԲԿԱՅԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

(Շար· տես Թիւ 481)

Խիստ արտաշարժ և եղերական վայրկեան մը կանցնէր։ Երկու ռուս զօրապետները, որոց բոլորովին պաշարուելուն բան չէր մնացած, զիրենք հետզհետէ շրջապատող երկաթեայ շղթայակին մէջ տեղէն վերջին հեւադիր մ'ուզէին Զարին, ի՛նչ կացութեան մէջ դտնուելին և ապէք ազատելու համար բրած ճիգերնին իրեն նկարագրելու և քսելու համար որ, թէպէտ յետքս նահանջելու ստիպուած, այլ սակայն Աստուծոյ օգնութեամբը պիտի չանան իրենց բռնած դիրքերը պահելու, մինչև որ նոր օգնութիւն հասնի։ Ինչ որ ալ ըլլայ, զօրապետները և իրենց զօրքերը, իրենց արեան մինչև վերջին կաթիլը կռուելով բռնած դիրքերնին չը կորսնցնելու մտադիր էին։

Երեկոյեան ժամը 6ն էր։ Թէպէտ պատերազմը պահ մը դադրած՝ այլ Ռուսք ատկէ օգուտ չէին կրնար քաղել։ Բոլոր պահեստի զօրքերը պատերազմի մասնակցած և մարդիկը տաքութենէն, յոգնութենէն, անօթութենէն ու ծարաւէն ծիւրած ու տկարացած էին։ Երեք օր շարունակ բան մը կերած չըլլալով և ռուսական դիծերուն մէջ ջուր ալ չդտնուելով, խեղճ մարդիկը ա՛լ Օսմանցոյ նետած հրացաններուն կրակը բանի տեղ չէին դներ և բլրոյն վրայ իյնալով կ'պառկէին. միւսները, բլրոյն ստորոտը և ժայռերուն մէջ տեղը դեռ պատերազմը կ'շարունակէին և երբ թշնամին ետ քաշուելու կստիպէր զիրենք, ցաւելով յետս կը նահանջէին։ Դարաւանդները և հովիտները Օսմանցոց Ալլահ էլլալլահ պօռալու աղաղակներէն կ'թնդար։

Երկու ռուս զօրապետները բլրոյն՝ իրենց առաջին դիրքէն պաշտպանուող դագաթին վրայ ոտքի վրայ կ'կենային։ Իրենց հետ դէսանները, դէպ ի Եանիզ [illegible] տանող սեպացեալ ճանբուն վրայ տեսնուած գունդերը անձկանօք կ'դիտէին։ Բանկարծ Սթօլէթօֆ զօրապետը ուրախութեան ճիչ մը արձակեց և միւս զօրապետին թեւէն բռնելով, կիրճը տանող ճանբան ցուցուց անոր։ Պզտիկ սև կարդի մը ճակատը յայտնապէս ճանբուն վրայ կ'երևնար. «օրհնեալ է Աստուած» ըսաւ Սթօլէթօֆ բարեպաշտութեամբ մը և երկու զօրապետները զօրաց գլուխները նշմարեցին։

Զօրքերը իրենց ուրախութենէն կ'սկսին ցատկռտել, որովհետև փոշալիր ճանբուն վրայ քալող երկայն ու սև տուտը կ'նշմարեն, արեգակին ճառագայթը յանկարծ ծառերով ծածկուած ճանբան կ'լուսաւորէ, և ուրկէ այս կարդը անցած ատեն ստուերը կ'անհետանայ և արեգակը իւր լոյսը փայլիլուն կայծկլտող սուիններուն վրայ կարձակէ, ռուս զինուորները ուրախութեան այնքան բարձր աղաղակներ կ'բրցնեն որ ալ Ցաճկայ ձայնը չլսուիր։

Քիչ մը ժամանակ այսպէս անցնելէն վերջը, այս բանակին ճակատը դէպ ի Քարիոլա կ'մօտենայ և արդէն Խանի ճիշդ դիմացը գտնուող դաշտավայրին վրայ կ'գտնուի, բայց միայն հեծեալներէ կ'բաղկանար այն, որովհետև ձիերը բացորոշ կ'տեսնուին։ Բատէցքի այքդան սաստիկ յարձակումներ կրած է արդեօք, որ Պալքաններու դարաւանդներուն մէջ գտնուած հետևակ զօրաց դէմ կռուելու համար միայն հետևակազօր խրկելու կարող ըլլայ։ Բայց ինչ որ ալ ըլլայ, խօսելու կարող լեզու մը և պաթարեա մը թնդանօթ կ'բերեն հետերնին, որն որ Խանի աջ կողմը զետեղուած ըլլալով, Ռուսաց աջ թեւը շրջապատելու նպաստող անտառախիտ բլրոյն վրայ զետեղուած Օսմ. թնդանօթներուն վրայ կ'սկսի կրակ ընել, ալ ձիաւոր չկար, որովհետև անոնց ձիերը ետ խրկուած էին։ Գունդ մը Ռուս հետևակազօր լերանց վրայ կ'ելնէ և Օսմանցոց թընդանօթներուն մինչև հասած տեղը դիմելով հոն ցերուցան կ'ըլլայ։ Ամէն մէկ ժայռի և մացառի ետևէն ճերմակ մուխ մը դուրս կ'ելնէր։

Ասիկա հեծեալ հրացանակրաց զօրաբաժինէն այս մէկ զօրագունդն էր, որ Կուրքոզօրապետին հետ յաղթական կերպով Շիբկայի կիրճերուն մէջ մնած էին։ Այս զօրագունդը շարունակ կռուելով 55 քիլոմէթրս յառաջ քալեց առանց բան մ'ուտելու և հիմայ ալ առանց շունչ առնելու կ'պատերազմի։ Կուվինչիսքի քաջ զօրապետը անոնց հետ մէկ տեղ կ'պատերազմի և անտառախիտ բլրոյն վրայի թշնամւոյն դիրքերուն դէմ յարձակումը անընդհատ յառաջ կ'մղէ։

Եթէ ուզէին՝ կրնային Ռուսաց աջ թեւին սպառնացող Օսմ. դիրքերուն վրայ յարձակելէ ետ կենալ։ Բայց կ'զդային որ Ռուսք չեն կրնար ապահով ըլլալ քանի որ Օսմանցիք այս անտառախիտ բլրոյն տէր են։ Աջ թեւը, որու վրայ Օսմանցիք առջի դիշերը յարձակեցան բաղդատաբար, ապահով վիճակի մէջ է։ Հետևաբար Ռուսք առաջին անգամ այդ դիրքերուն վրայ յարձակելով այսօրուան կռիւը սկսաւ։

Պուլկար գիւղացւոց տղաքը ժրութեամբ աշխատեցան, մինչև վերջը պատերազմողաց թարմ ջուր բերելով։ Այս աղբիւրներէն մէկը քովէս անցած ատեն, գնդակ մը եկաւ և իր թակոյկը կոտրեց, որոյ վրայ խեղճ տղան սկսաւ լալ, ոչ թէ մահուանէ ազատած ըլլալու ուրախութենէն, այլ իր սափորը կորսնցնելով, ալ չ'կրնալ ծառայելու դժբաղդութեանը մէջ ելնալուն համար։

Պատերազմը հովին մէջ անորոշ մնաց։

Շարունակելի

Լեանթի Էրզրումի թղթակիցը հետևեալ տեղեկութիւնները կ'հաղորդէ օգստ. 23 թուով։

Ծահմանագլխոյն վրայ թշնամին վերջապէս իր դոյութեան նշանը տալ կսկսի։ Օգստ. 18ին առաւօտուն Ռուսք, կարսէն 6 ժամ հեռաւորութեամբ դաշտին մէջ Մուխթար բաշայի բռնած դիրքերուն դէմ 90 հատ թնդանօթով սոսկալի կրակ մը բացին, ասով նպատակնին քանի մը կեղծ յարձակումներով օսմ. բանակին կեդրոնը խաբել էր, և մեծ զօրութիւններն Պայազիտի թիւին վրայ յառաջ քշել։ Ուստի Եահնիէրի ամրացեալ բարձանց դէմ ուժգին յարձակում մ'բրին Ռուսք, որոց ետևէ ետև շարունակ վաշտերով նոր օգնութիւններ կը հասնէր, որոնք կարծես յիշեալ դիրքերը գրաւելու փառքը իրարու ձեռքէ կորզելու համար կ'մրցէին։ Իսկ Ցաճկներն, որք պաշտպանողական մէջ զարմանալի պաղարիւնութիւն մը ցոյց կ'տան, անխնայ կերպիւ և Ալլահ Ալլահ աղաղակե-

լով չարաչար կոտորեցին ու ջարդեցին թշնամին, 36 թնդանօթի և բազմաթիւ հրազինուց առատ կրակ մը բանալով վրանին։

Ուրեմն ժամ կատաղի կռուէ մը յետոյ, Ռուսք տեսնելով որ մատ մ'ալ տեղ առնելիք չունին, դէպ ի Պալտըրան, Իշթէփէ և Անի դանուած իրենց դիրքերը քաշուեցան։ Ռուսաց կորուստը 1200ի չափ կելնէ, որոյ մէջ ամենէն աւելի կորուստ տուողներն հեծելազօրն էր, իսկ Տաճկաց կորուստը 700 է կըսեն։

Այս յարձակման ներկայ է եղեր Միքայէլ մեծ դուքսը, ինչպէս նաև քանի մ'օրէ ի վեր Լօրիս Մելիքօֆ զօրապետին տեղն անցնող նոր հրամանատարը։ Սակայն և այնպէս այս սոսկալի կռուոյն հակառակ, Կարսի դաշտին մէջ երկու թշնամի բանակներն ալ դարձեալ իրենց առջի դիրքին մէջ կ'մնան։

Օսմանցոյ ալ թէև ալ նոյնպէս Պայազիտէն անդին դեռ իր դիրքերը կ'պահէ։ Իսմայիլ Հագդը բաշա, 2000 ձիաւոր, վաշտ մը հետեւակ և մէկ պաթարեա թնդանօթաձիգ զօրօք Շահին բաշան ճանրայ կ'հանէ սահմանագլխէն 7 ժամու և Երեւանէն 2 ժամու հեռաւորութեամբ Գուլբի աղահանքերուն կողմը հետազօտութիւն մ'ընել տալու։ Շահին բաշա, փոխանակ զինուորական շիտակ ճանրէն երթալու, Արարատ լերան ստորոտէն կ'անցնի։ Շահին բաշա մեկնելէն յետոյ, Զօրի բանակակեդրոնը լուր հանելով, իսկոյն Իսմայիլ Հագդը բաշա 2000 հոգի ևս զատելով իր բանակէն՝ օգնութեան կ'ղրկէ։ Շահին բաշա 2 օր քալելէն վերջը Գուլբի աղահանքին 3 ժամ մնացած տեղ մը հասնելով, դէմը 5 վաշտ ռուս հետեւակազօր մը կ'գտնէ, մէկ գունդ ձիաւոր և մէկ պաթարեա թնդանօթաձիգ զօրօք։

Նոյն ատեններն օգնութեան ղրկուած 2000 հոգին ալ Քիւչիւք Իկարը հասնելով, ասոնք ևս ռուսական 4 գումարտակ ձիաւորաց կ'պատահին, որոնք սալասմբակ՝ Տաճկաց առջեւէն փախչիլ կ'ճապարեն, իսկ 3 մարտկոցով ամրացեալ բլրակի մը ստորոտն հասնելով, ձիաւորք վար կ'իջնեն և բլրակէն ալ 400 հետեւակ վար իջեցնելով, տաճիկ զօրքերը ուժգին կրակով մը կ'հիւրընկալեն։ Ռուսերն տեսնելով որ Օսմանցիք յարձակմամբ յիշեալ մարտկոցաւոր բլրակն առնելու միտք չունին, նորէն ձիերնին կ'հեծնան, և թողլով բլրակը՝ նորէն ճապարանօք կ'փախչին, տաճկքներն ալ կ'հալածեն զանոնք հեղեղատի (երկու լերան մէջ տեղի ճանբայ, տէրէ) մը մէջ իջնելով, որոյ միւս ծայրը ռուսական հեծելազնդի մը ուժգին յարձակմանը կ'հանդիպին, որն որ լերան բարձանց վրայ կեցած՝ այս երկու գնդերուն շարժումները կ'դիտէր։ Ասոր վրայ Օսմանցիք ետ կ'դառնան՝ աւելի մեծ զօրութենէ մը չպաշարուելու երկիւղիւ, և կ'երթան Շահին բաշայի հետ միանալու, որոյ հետ միասեղ նորէն Զօրի բանակագաշտը կ'դառնան։ Այս փոքր կռուոյն մէջ ալ Տաճկներն 40–50 հոգի կ'կորսնցնեն, և Հիւսէյին բաշա և Իւր դեռահաս որդին թեթև մը կ'վիրաւորուին։

—Դանուբեան բանակին ընդհանուր հրամանատար Նիքոլա մեծ դուքսը Կօրնի–Սթուէնիի բանակակեդրոնէն հետեւեալ պաշտօնական հեռագիրները կը քաշէ։

Օգստ. 24 ուրբաթ։ Երէկ առաւօտ Օսմանցիք անթիւ բազմութեամբ 3 դիէ կատաղաբար Շիրկայի վրայ յարձակելով, մեր դիւցազներն բոլոր յարձակումներն ալ ետ մղեցին և մատ մը դետին առնելու թոյլ չտուին։ Երեկոյեան ժամը 6ին որսորդաց 4րդ զօրագունդը 6 թնդանօթով պատերազմին դաշտը հասնելով անմիջապէս կռուոյն մէջ մտաւ։ Ժամը 9ին 16րդ վաշտը մեր դիրքին ալ կողմն դիմացը դտնուած բարձունքը յարձակմամբ առաւ։ Կռիւը նոյն կատաղութեամբ մինչեւ կէս գիշեր տեւեց, որ ատեն լուսնոյ խաւարումը սկսեց, իսկ ուրբաձգութիւնը շարունակուեցաւ մինչև խաւարման լրումը։ Տաճկաց բազմութեան հակառակ մեր զօրքերն բոլոր դիրքերնուս առջևէն ետ մղեցին յարձակումներն։

Գիշերս մեծ օգնութիւններ պիտի հասնէին մեզի։

Կռիւն այս առաւօտ նորէն սկսած է, Կապրօվայի կողմէն լսուած թնդանօթաց որոտմանը նայելով։

Երէկ թշնամին ո՛չ Լօֆչայէն յառաջ քալեց և ոչ Բլէվնայէն։

Օգստ. 25։ Երէկ ուժգին հրազինաձգութիւն մ'ըլլալով մինչև երեկոյ տեւեց։ զօրքերնիս դիրքերնին պահեցին։ Կորուստնիս շատ է։ Այսօր ուժգին ռմբակոծութիւն մ'սկսած է Շիրկայի մեր ամրութեանցը դէմ։ Հինգերորդ օրն է այսօր պատերազմին։

Բլէվնայի ու Լովչայի կողմը բան մը չկայ։

Օգստ. 26։ Երէկ զօրքերնիս Շիրկայի մէջ դիրքերնին պահեցին, կռիւը 13 ժամ տեւեց։ Գիշերն Օսմանցիք նորէն կռիւն սկսան նոր զօրութեամբ, կատաղի կռիւ մը կ'շարունակէ։

Օգստ. 27։ Երէկուընէ ի վեր Տաճկներն տկար ռմբակոծութիւն մը կ'ընեն Շիրկայի կիրճին դէմ, քաջ զօրքերնիս բոլոր իրենց դիրքը պահած են։ Օսմանցիք մերձակայ լերանց մէջ կ'ամրանան, և դրաստներով ջուր, պաշար, փամփուշտ, և լերան թնդանօթ կ'բերեն, դրաստներուն անցնիլ չկրցած տեղերն ալ Պուլկարները կ'ստիպեն դրաստի տեղ գործածել։

Օգստ. 28։ Երէկուընէ ի վեր Շիրկայի մէջ հրացանի կրակն ալ գրեթէ դադրած է։ Այս առաւօտ ամեն բան հանդարտ է, դիրքերնիս ձեռքերնիս է. Տաճկներն շրջակայ լերանց եւեր պահուրտած են, և մեր մարտկոցներէն ալ շատ հեռի են։ 24էն մինչև 27ի օրն եղած մեր վիրաւորելոց թիւը 2480 հոգիի կ'ելնէ, որոյ մէջ 95 ալ սպայ կան։ Մեռնողներուն ամբողջ որքան ըլլալը դեռ յայտնի չէ։

ԼՕՎՉԱՅԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Երկու օրէ ի վեր Լովչայի պատերազմի մը վրայօք պատրաստած անհաճոյ զրոյցներուն նպատամբ, հետեւեալ տեղեկութիւնները կ'քաղեմք։

Կիրակի առաւօտ 30,000է բաղկացեալ ռուսական զօրաբանակ մը Լովչայի վրայ կը յարձակի, ուր 8000 օսմ. զօրք կ'գտնուէր։ Լովչայի հրամանատարը կրցածին չափ դիմադրելովն հանդերձ, իմաց կ'տայ Օսման բաշայի որ եթէ օգնութիւն չղրկէ՝ չկրնայ դէմ դնել։

Օսման բաշա անմիջապէս 28 վաշտ զօրաց դլուխն անցնելով օգնութեան կ'դիմէ, և գէշ օր հոն հասնելով, ամբողջ գծին վրայ սաստիկ կռիւ մն է կ'սկսի։

Պատերազմը շարունակուելու միջոցին Բ. Դուքը հեռագրելով Օսման բաշայի որ տեղեկութիւն հաղորդէ, զօրագեղը կ'պատասխանէ թէ, հիմակու հիմայ գործերնին աղէկ կերթայ կոր, բայց թէ մինչև որ կռիւը չվերջանայ՝ լոր մ'ալ չկրնար ուալ։

Միւս կողմէն Լովչայի Գայմագամի մէկ հեռագիրը կայ կըսեն, ծանուցանելով որ յաղթութիւնը բոլորովին տաճկաց կողմը մնալով, Ռուսք 10,000 կորուստ ունեցեր են։ Զեռնք գիտեր թէ այս հեռագրին ալ բոլորովին կրնայ վստահացուել։

Հաւատացողներ ալ կան որ Օսման բաշայ եչ. երեկոյին նորէն Բլէվնա մտեր է։

Ինչ որ ալ լինի, սա ստոյգ է թէ Լովչայի առաջը մեծ և արիւնահեղ պատերազմ մը տեղի ունեցեր է, և թերևս սոյն կռուէն յառաջ եկած արդեանցը վրայ ըլլալու է որ Ռուսաց բանակակեդրոնն ալ, ինչպէս լուր կ'տայ Նորթ Ցայչէ Զայթունկ գերմ. թերթը սեպտ. 6 թուով, Զիչթօվէն նոյն գիշերը դէպ ի Բլէվնայի կողմը մեկնեցեր է, որոյ առուն է Ռուսաց բուն նպատակն ու դիտումը։

—.—

Դարատաղցիք Նիքսիչի առաջը տրուած մէկ կռուոյն մէջ, ղիրար չճանչելով մէկզմէկ հրացանի բռներ են։ Ասոնք տեսնելով որ օսմ. բանակը Նիքսիչն ապահովելէն յետոյ, նորէն Օսթրօկի կիրճերն անցնիլ պիտի պիտի փորձէ, սկսեր են այդ կիրճերուն վրայ տիրող Գունաքի դիրքին մէջ համախմբուելու։

—o—

Պուքրէշ 30 օգստ.—Բումանացիք Պէշէթէն 30 ռումբ արձակեցին Ռահովա գտնուող Տաճկաց և այսպէս թող չեն տուեր որ ամրութիւններ շինեն հոն։ Ուէլլէսլի գնդապետը Ռուսաց ընդհ. բանակակեդրոնէն վերադարձաւ և Թօտլէպէն զօրապետն ալ Պուրրէշ հասաւ։ Ամեն օր Բումանիոյ երկաթուղեաց վրայէն 400 վագոն ռուս զօրք կանցնի։ Երէկ Սիլիսթրէէն օսմ. զօրք բերող շոգենաւ մը 18 թիւ պահակակեդրոնին բարձունքը խարխսեր նետեց։ Երկու պատերազմ նաւերը մինչև Իւլմէնի յառաջացան և երկու թնդանօթ նետելէ վերջը նորէն Սիլիսթրէ վերադարձան։

Օրսօվա 30 օգստ.—Ցունաց պատերազմի մասնակցելու մասին, Ռուսիոյ և Ամէնքի արքունեաց մէջ բանակցութիւնք դեռ կ'շարունակուին։ Յոյնք իրենց նաւատորմին պատրաստուելուն կ'սպասեն։ Գահաժառանգ Նիքոլա մեծ դուքսը Պ. Հիտրովան Պէլկրատ ղրկեց Միլան իշխանին հարցնելու համար թէ Սրպիոյ գործակցութիւնք ինչ պայմանաւ կրնայ ըլլալ առանց Աւստրիոյ հետ դժուարութիւն մը յարուցանելու։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՏԱԳՆԱՊ

Անանկ ժամանակի մը հասանք, որ՝ ինչպէս կըսեն առածը՝ «վեր թքնեմ պէխերս, վար թքնեմ մօրուքս է»։

Կիմանամք թէ հասարակութեան մէջ խլրատում, շարժում մը կ'պատրաստուի Ս. Պատրիարքին դէմ։

ԼՐԱԳԻՐ

Եթէ ըսեմք թէ կարգ մը անձինք ձեռքի տակէ կ'գբրգռեն զժողովուրդը Պատրիարքին դէմ ցոյցեր ընելու, պիտի ըսեն մեզ թէ ազգին մէջ խումբ մը խռովարար մարդկանց կուսակցութեան մը գոյութիւնը ենք։ Բայց մենք կ'հանեմք կոր։

Եթէ ըսեմք թէ ժողովուրդն ինքիրմէ և իւր համոզմամբը Պատրիարքին դէմ շարժել կուզէ, կ'վախնամք որ մի՞ գուցէ ժողովրդին ընդհանրութեանը վրայ ապօրինաւորութիւն եւ անկարգութիւն յարուցանելու գիտման մը կասկածը հրաւիրած ըլլանք։

Թերևս պիտի ըսեն մեզ թէ —ինչո՞ւդ պէտք է, թող ժողովուրդն ի՛նչ կուզէ ընէ, դուս այս միջոցին ձայն մի՛ հաներ—, կընդունէինք այս դիտողութիւնը եթէ ուզէր ոք համոզել զմեզ նախ թէ ժողովուրդը համոզմամբ է որ կ'գործէ և ոչ երբէք յայլմէ թելադրեալ, եւ երկրորդ թէ այս միջոցիս այդպիսի խլրտումներն ու ցոյցերն անկարգութիւն չպիտի համարուին և զսպողական միջոցներ ազգին դէմ ի գործ դրուելու պատճառ մը չպիտի ըլլան։

Վերջապէս մենք ալ շատրած ենք ի՛նչ կերպ բացատրութիւն մ'ընտրելով գործածելնուս վրայ, բայց սա աներկբայ գիտեմք թէ ժողովրդին մէջ մեծ ատելէն պայթելու խուլ խլրտում մը կ'նիւթուի Ս. Պատրիարքին դէմ։

Մեղքն անոր վիզը՝ որ մեղի այս տողերը գրելու կ'հարկադրէ։

Հասարակութիւնն ինչպէս կուզէ՝ անանկ թող խորհի կամ գատէ զմեզ։ Մեր պարտքն է ժողովուրդն զգուշացնել փորձութեան վտանգին դուրն իջնալէն, առ որ կրնայ առաջնորդել զինքը իւր մէկ անխոհեմ ձեռնարկը։

Ժողովուրդը չուզէր եղեր Պատրիարքը։ Լա՛ւ, չեմք ուզեր դորա պատճառները որոնելու ելնել, թէպէտ իրաւունքնիս է, ինչու որ ներքին դարձեալ թերևս հասարակութեան անախորժ գալիք խօսքեր պիտի ելնեն, և վտանգին մեծութիւնը զգալապէս և չշափելի կերպով ցոյց տալու ատենիս՝ անգոյ վտանգի մը իրականութիւն տալուած ըլլալու միտադրանք մը հրաւիրած պիտի ըլլամք վրանիս։ Ուստի չեմք ուզեր իմանալ պատճառը թէ ինչո՞ւ համար ազգի մը Պատրիարքը՝ Վեհ. Սուլթանին կողմանէ պատուաւորական մեծարանաց ու բարձր դիրքանակութեան ու վստահութեան արժանանալուն հետեւեալ օրը ժողովրդին կողմանէ դահէն վար առնելու փորձեր կըլլան։ Չեմք ուզեր բացատրել թէ պատրիարք մ'այսպիսի ատեն մը հրաժարելու հարկադրելն ի՞նչ նշանակութիւն պիտի առնու Բ. Դրան առաջը, որոյ միշտ և մանաւանդ այս միջոցիս մեր ազգին վրայ հանդարտ և վստահ աչօք նայելէն կախումն ունի մեր արդի կացութիւնը։ Չեմք ուզեր բացատրել թէ Բ. Դրան ասոր հակառակ մեկ որամադրութիւնը ինչքան աղէտք և վնաս կրնայ բերել մեր ազգին։

Անոնք որ այս ցոյցը կընեն կամ ընել կ'տան, դիտեն անշուտ թէ Ս. Պատրիարքին դիւրազգածութեան փափկութիւնը չպիտի ներէ իրեն, իւր անուան յիշատակութեանը դէմ փոքրիկ շշնկոց մ'ելնելուն պէս՝ այլ ևս իւր պատրիարքութիւնը շարունակելու։ Անոնք զայս գիտնալով է որ կընեն, բայց թող չը գիտնան թէ Ս. Պատրիարքն հրաժարելուն պէս՝ ամեն բան իրենց ձեռքը պիտի անցնի։ Պատրիարքը կ'երթայ արդարև բայց Ազգն ալ կամ ժողովուրդն առ այդ մղող մասն ալ մեծապէս կ'տուժէ։

Այսքանը բաւ կ'համարիմք ըսել առ այժմ, ինչու որ մեր բարեկամներն ալ չեն ուզեր որ ամեն բան յայտնի ըսեմք։ Բայց երբ կ'տեսնենք թէ վտանգն իւրենց ձեռքը հրաւիրողներ կան անդիտաբար, մեր պարտուցը դէմ մեղանչած կըլլամք եթէ կանխաւ չղեկուցանեմք զայդ իրենց։

Եթէ Ս. Պատրիարքը դահէն խնալու արժանի յանցանք մը գործած է, թող օրինաւոր կերպիւ դիմեն ընդհ. ժողովոյ կամ Բ. Դրան, Պատրիարքին հրաժարականը պահանջելու, իսկ անկարգ և ապօրինաւոր ցոյցերով Պատրիարքը հրաժարելու հարկադրելը՝ անվրիպելի կերպիւ այն վտանգը կ'բերէ ազգին գլխուն, յորմէ խորշեցընել կ'ուզէինք։

Ուրիշ բան է եթէ ժողովուրդն իր ինքնին կուզէ։ Բայց այս ալ խելոցի մարդու գործ չէ։

ԱԶԳ

Ցառաջիկայ կիրակէ առաւօտ որ է օգոստ. 28 կէտիկ բաշա Ս. Յովհաննէս Աւետարանիչ եկեղեցւոյս քարոզիչ Դեր. Տ. Կարապետ Ծ. վարդապետ Բագրատունի հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ, միանգամայն մի քանի պատկերաց Օծման հանդէս կատարելով։

Ուստի կ'հրաւիրեմք բարեպաշտ ժողովուրդը ներկայ գտնուիլ սոյն հանդիսաւոր արարողութեան։

Կէտիկ Բաշա
1877 Օգոստ. 25

Մնամք
Ի Դիմաց Թաղ Խորհ.
Վ. Ատենապետ
Յ. Էսկիճեան

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Վիէննա 6 սեպտ.

Խորհրդարանը, Տիկին Թիէռի ցաւակցութեան նամակ մը խրկելու որոշումը քուէարկեց։

Բարիզ 6 սեպտ.

Կառավարութիւնը, Պ. Թիէռի յուղարկաւորութեան հանդէսը Պեռութեան ծախքով տեղի ունենալը որոշելէն յետոյ Տիկին Թիէռ զայս ընդունելու համար առաջարկած ըլլալով որ յուղարկաւորութեան հանդէսին տնօրէնութիւնը իր կողմէն կարգադրուի, կառավարութիւնը իր որոշումը ետ առաւ։ Բարիզի պահակագունդէն 20000 զօրք յուղարկաւորութեան հանդէսին պիտի ընկերանան։

Զրոյց կայ թէ Պ. Կրէվի հանրապետական կուսակցութեան պարագլուխը պիտի ճանչցուի։

Պուքրէշ 6 սեպտ.

Լրութերթք կ'ծանուցանեն թէ Կարոլոս իշխանը խնդրեր է որ բումանական ազգն ու բանակը թշնամանող ռուս զօրապետը պաշտօնանկ ըլլայ։

Լոնտրա 7 սեպտ.

Դեսպանական միջամտութիւն մ'ըլլալու ժամանակը հասած ըլլալուն վրայ, Անգղիոյ հասարակութեան ըրած ցոյցերուն առթիւ, Լորտ Տէրպիի Լիվըրբուլի մէջ ըրած մէկ յայտարարութիւնը մեծ գոհութեամբ ընդունուեցաւ։

Լորտ Տէրպի յայտարարեց թէ պատերազմողաց մէջ խաղաղութեան համար միջնորդութիւն մ'ընելու յարմար առթիւ չէ այժմ։ Աւելցուց նաև թէ երբ թագաւորական կառավարութիւնը իմանայ որ այս միջամտութեան ժամը հասած է և թէ իւր միջնորդութիւնը ընդունելի պիտի ըլլայ, Անգղիա իսկոյն այդ պարագայէն օգուտ պիտի քաղէ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ Միջօրէի աղօթքէն յետոյ Սուլթանին նախագահութեամբ Թօքհանէ պաշտօնէից ժողով մը կազմուեցաւ, օրուան ծանրակշիռ խնդրոց վերայօք խորհրդակցելու։

—Ցառաջիկայ նոյ. Վին դուսմարուելիք Օսմ. խորհրդարանին համար հարկ եղած երեսփոխանական ընտրութիւններն՝ այս տարի ալ դաւառական ժողովոց կողմանէ պիտի կատարուին, պատերազմին ներկայ դժուարութեանցը պատճառաւ։ Մեծ յոյս կայ թէ նախորդ երեսփոխանաց շատը պիտի ընտրուին։

—Ոստիկանութիւնը քանի՞ օրէ ի վեր արդիլեր է Հայ և Յոյն եկեղեցեաց մանր տոմսակներուն հրապարակին վրայ շրջաբերութիւնը, շատին կեղծք ելնելուն պատճառաւ։ Ասոնց տեղ կառավարութիւնը ինքը տոմսակներ պիտի հանէ, և արդէն ալ, կըսէ Լեւանթ, Ազիզիէի ընկերութեան հանած (Թերսանէի) տոմսակներն ամեն տեղ, մինչև իսկ կամուրջներն անգամ ընդունելու վրայ են։

Սոյդ է թէ կամուրջը երբեմն կ'ընդունէր, իսկ ատենէ մ'ի վեր է սա ևս դադրեցուցած է Ազիզիէի այդ տոմսերն ընդունիլը։

—Կիրակի օր Էյուպի մօտ Պահաչէի առաջը տաճկի տղու մը ծով մտնելով խղդուելուն վրայ, ոստիկանութիւնը պատուիրեր է նորէն որ բաղնիք չը գտնուած տեղը ծով մտնելը արգիլեալ է։

—Էտրնէի պաշտպանութեանը համար շինուած և շինուելու վրայ եղած ամրութիւններէն (իսթիհքեամ) զատ, ուրիշ 7 ամրութիւն ևս շինելու հրաման դացեր է։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բլէվնայի և Լոֆչայի պատերազմաց վերայօք դեռ մինչ այս առաւօտ պաշտօնական լուր մը չկայ։

Իսկ մասնաւոր տեղեկութիւն մը կըսէ թէ Օսման բաշա 28 վաշտով Լոֆչա հասնելուն, Ռուսաց զօրութիւնը իրենին կրնապատիկը տեսնելով, Բլէվնա և ուրիշ կողմեր հեռագիր քաշեր է որ կրցածնուն չափ իւրեն օգնութեան զօրք հասցնեն ի Լոֆչա։

Կռիւը դեռ սաստկապէս կը շարունակէ եղեր մինչև երէկ առաւօտ։

—Ցունաց թագաւորը սահմանագլուխը գացեր է զօրքերը աչքէ անցընելու։

—Շիրկայի վերջին պատերազմաց մէջ Ռուսաց կորուստը 8000ի հասեր է։

—6000 օսմ. զօրք մեկներ են Վիտինէն, երթալ Բումանիացւոց Դանուբն անցնիլն արգիլելու համար, բայց մինչև որ հասեր են՝ Բումէններուն մէկ մասն արդէն Դուրապիէի կողմէն Դանուբն անցած է եղեր։ Մինչև իսկ բումանական զօրաբաժին մը Բլէվնայի մօտ Տաճկաց հետ սկսեր է զարնուիլ, և շատ աղէկ շարժեր է։

—Իկնաթիէվ զօրապետին հրաման եղեր է որ ռուսական բանակակեդրոնէն մեկնելով հեռանայ։ Թօթլէպէն զօրապետինդ անուբեան բանակին հրամանատարութեան կոչուիլն ըստոյդ չէ։

—Ռուսաց ասիական բանակին շարունակ նոր զօրութիւններ կ'հասնին։ Օգստ. 26ին 12 հաղար հոգի 48 թնդանօթով Երևան հասեր են։ Տէր Ղուկասոֆ զօրապետին բանակին օգնելու համար։

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ

ԸՍՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ Ս. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

Ի ՊԷՏՍ ՆԱԽԱԿՐԹԱԿԱՆ ԴԱՍՈՒՑ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՅ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ

ԸՍՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ Ս. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

Ի ՊԷՏՍ ՁԱՐԳԱՑԵԱԼ ԴԱՍՈՒՑ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՅ

Ծօրինեաց

Տ. ԽՈՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԱՐ ՊԷՅ

Առաջարկութեամբ եւ Վաւերացմամբ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅՆ.

Տպագրեալ Հրամանաւ

Տ. ՆԵՐՍԻՍԻ Ս. ԳԱՏՐԻԱՐԻ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Մեր վարժարանաց թէ՛ նախակրթարանի եւ թէ՛ զարգացեալ դասուց աշակերտք մինչեւ հիմա չունէին այնպիսի Քրիստոնէական մը որ կարող ըլլար նոցա մտքերը գոհացուցիչ կերպիւ լուսաւորել կրօնի վարդապետութեամբքն՝ ու սրտերնին կրթել Բարոյականի վեհ սկզբունքովը։

Այս պակասը լեցընելու համար Ազգային Կեդ. Վարչութեան Կրօնական ժողովը խնդրած է Փեր. Տ. Խորէն Ս. Արքեպիսկոպոսէ Նար Պէյ՝ յարմարագոյն դասագրքեր յօրինելու որ բոլոր դպրոցաց մէջ և ամէն դասատուաց ձեռքը կրօնի և Բարոյականի առաջնորդող գործիներ լինի, աշակերտաց համար ալ հրահանգիչ լինելու ամէն հանգամանքներն ունենան։

Կրօնական ժողովոյն փափաքը լիովին կատարուեցաւ. Եւ ինչպէս որ այս գործոց սկիզբը կը տեսնուի, Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հայրն ու Կրօնական ժողովոյ Գ. Ինիչ Յանձնախումբն իրենց գոհունակութիւնն յայտնելով՝ կը վկայեն միանգամայն թէ քաջուսումն Հեղինակի գործերն ամենեւիմբ համաձայն են վարդապետութեան և աւանդից Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ. Նոյնպէս և տպագրութիւն նոցա օգտակար յոյժ ի փառս Հայաստան Եկեղեցեաց և յուսալի ուխտի մանկանց վարժարանաց Ազգիս։

Այս գովեստները բաւական երաշխաւորութիւն են թէ՛ Սրբազան Հեղինակին իրական արժանեաց և թէ սոյն Դասագրոց խնամօք և ընտրելագոյն ոճով յօրինուած ըլլալնուն որոց համար՝ իբր տէր-հրատարակիչ՝ չխնայեցինք ոչ ծախք և ոչ աշխատութիւն, որպէս զի այս գրքերը յարմարաւոր պատկերօք և վայելուչ տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուին։

Քաջալերս եմք որ այս Քրիստոնէականները Ազգին ընդունելութեանը պիտի արժանանան, մանաւանդ Կրթարանը, որ ո՛չ միայն Դպրոցաց՝ այլ ընդհանրութեան ևս կարի օգտակար պիտի լինի. քանզի Ընտանեկան ընտիր հրահանգներ կը պարունակէ. որոց միջոցաւ միայն կրնամք յուսալ՝ թէ օր մը մեր տուները Նախնական դպրոցաց նմանելով պիտի կարենան զուգընդաց քայլել Վարժարանաց հետ և անոնց ընթացիցը նպաստել ըստ կարի։ Լուսաւորեալ Ազգերն ա՛յս միջոցով զարգացան, որ ցարդ անոր օգուտներն ալ կը վայելեն։

Հ. ՍՐԱՄԵԱՆ

Կը ծախուի գրավաճառաց խանութները։

ԻԳԻՆ

	սանդ.
Նախնական Քրիստոնէական	50
Կրթական Քրիստոնէական	80

Կեդրոնատեղին է Փարիզու Գրատունը. Զագմագճլար.—Յակոբեան խան թիւ 15։

Դպրոցաց համար մեծ քանակութեամբ զնողներուն՝ հարիւրին 10 զեղչ պիտի ըլլայ։

ԱԶԴ

Մայր եկեղեցւոյ Դպրաց վարդքին Գումգապու Հիսարտիպի փողոց թիւ 71 տան կէս բաժինը մահէ-ն ըլլալով, Դպրաց դասու Ընկերութեան կողմանէ աճուրդի ելած է ներքոյ գրեալ թուականէս մէկ ամիս պայմանաժամաւ, և այժմ 70 հատ հարիւրնոց թուղթ տուող կայ. ուստի ո՛վ որ սոյն գնէն աւելի տալ կ'յօժարի, թուականէս մէկ ամիս պայմանաժամաւ՝ պէտք է դիմէ Դպրաց ուսումնարանը առ Տնօրէն ժողովն ամեն առաւօտ ժամը մինչև 2։

10 օգստ. 1877

Ղալաթիա ՈՒՐ. 26 Օգոստ.

ԸՆԴ. ՊԱՐՏ. ԱՐԺ.

Բաց	10 14
Գոց	10 14
Բարձր գին	10 15
Ցած գին	10.14
Փոխ. 63ի	Ֆր. 53
» 65 ի	» 55
« 69 ի	» 49 20
» 75 ի	» 48
Գանձատոմս	17.—
Սօսիէթէ ժէնէրալ	5.05
Սօսիէթէ Օթօման	.25
Պանք տը Ֆոնթ.	2.28
Ֆրէսի ժէնէրալ	2—
Թրամվէյ »	1-7
Ռում. Երկաթուղի	28 25
Ռում. կարօն	
Ֆոնս. »	
Տոկոս	0/0
Ըբօր -	—
Հէվալէսիզ	—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

(Օսմ. ոսկի 100 դրամ ի հաշիվ)

Անգղ. ոսկի	109.30
Գաղղ. »	87.3
Բօլ	83.50
Ֆարպօն արծաթ	6.—
» Թղթադրամ	14.
Ֆրըմից	51.7
Հինդնոց	17.20
Մէթալիք	20
Ճերմակ մէհիտ	5.35
Գինձ	162.—
Թղթադրամ գոցուած	179.35

ՏԻՎԱՆԸ

ՊԷԼԱԳԻՔ ԻՌՆՎԱՆԸ

ՆԱՄԻ ՄԷՐՀՈՒՄ

Սոյս գրկոյկը որ հանդուցեալ Յակոբ Նամի էֆէնտիի տաճկերէն բանաստեղծութիւնները կ'պարունակէ, կը ծախուի Հայ գրավաճառաց քով գին մէկ քառորդ թղթադրամ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՏԷՏԷԵԱՆ

ԷՕԹԷՆ ՏԸ ՄԻՐԳՈՒՐ

ՄԱՐԻՕՆ ՏԸ ԼՕՐՄԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Թարգմանեաց Գր. Զելինկիրեան

Սոյն նշանաւոր վէպին հայերէն թարգմանութեան երրորդ հատորն ալ Պօլիս հասած ըլլալով, կ'ծախուի Ս. Ղ. եւ Եաղմաճեան գրատունը Եէնի-ճամի Զիլինկիրլէք ճատտէսի թիւ 2 և ուրիշ գրավաճառաց քով։

Գին 2 Ֆր.

Ամբողջ գործը 4 հատորէ պիտի բաղկանայ։

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՑ

Մանչերու եւ Աղջկանց

Սոյն վարժարանը իր ուսումնական երրորդ շրջանը սկսաւ օգոստոս 15ին Իսկիւտար Իճառիյէ Նազմաճըեան փողոց թիւ 2 նորոգ վարձած խիստ ընդարձակ և գեղեցկադիր տունը որ վարժարանի համար Իսկիւտարու մէջ մէկ հատիկ շէնքն է։

Տնօրէնութիւնս հասարակութեան բաղձանաց ամէն կերպով պատասխանելու համար մեծ խնամ տարած է դասատուաց ընտրութեան աշակերտաց բարեկրթութեանն առողջութեան և հանգստեան համար. այնպէս որ չվարանիր ըսելու թէ աշակերտեալք իրենց հայրենի տունէն աւելի գոհ և զուարթ կեանք կ'անցընեն լուրջ հսկողութեան ներքև այնպիսի անձի մը որ իր ասպարէզին պատիւ կը բերէ։

Տնօրէնութիւնս վարժարանիս մէջ մասնաւոր սրահ մը բացած է 3 տարեկանէն մինչեւ 5 տարեկան աղեկներ Գերմանացի հռչակաւոր Քըրէօպլ մանկավարժին դրութեամբ կրթելու և զբօսցնելու։

Տնօրէնութիւնս վարժարանիս հինգ հազար կանգունի չափ պարտիզէն օգուտ պիտի քաղէ Եւրոպացի պարտիզպանութեան դասատուի մը միջոցաւ պարտիզպանութեան բազմօգուտ արհեստին սկզբունքն աւանդել տալով բարձրագոյն կարգի ուսանողաց։

Գաղղիացի Տիկին Ֆիւրէ բազմաձանօթ կինը արդէն վարժարանիս այցելու դաստուն է. և եթէ գիշերօթիկ աշակերտուհեաց թիւը 10ի հասնի Գաղղիացի տիկին մը ևս պիտի բերուի մշտօրեայ աւելի կարճ միջոցի մէջ աշակերտուհեաց խօսակցութիւն ուսուցանելու համար։

Վերջապէս Տնօրէնութիւնս կը կարծէ թէ ի՛նչ որ պէտք է այս հաստատութիւնը ազգին օգտակար ընելու՝ ի գործ դրած է. հասարակութեան կը մնայ փութալ անկէ օգուտ քաղելու։

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել ի վարժարանս ամէն օր առ տնօրէն հիմնադիրս։

Ե. Մուրատեան Գ. Ներշապուհ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՏԷՏԷԵԱՆ

ԶԱՒԱՆ ԵՒ ՓԱՌՆԱԿ Ա.

Գրեց Ծերոնին Գաբրիէլ Պապիանեան

Ընթերցասէր ազգայինք որ անշուշտ ազգային տաղանդաւոր հեղինակին «Անուշավանը» և այլ գործերը կ'յիշեն, մեծ հաճոյքեամբ պիտի կարդան այս նոր գործը՝ որ դարձեալ մեր ազգ. Պատմութենէն առնուած է։

Կ'ծախուի Ս. Ղ. և Եաղմաճեան գրատունը Եէնի-ճամի Զիլինկիրլէք ճատտէսի թիւ 2 եւ ուրիշ գրավաճառաց քով։

Գին 1 Ֆր. 50 սանդիմ

—o—

ՏԵՂԵԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԴԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ

Է Մոլդովլաքիա, Հունգարիա ԵՒ Է Լեհաստան

Ուղեւորութիւն յամին 1876

ԱՐՇԱԿԱՅ Մ. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ

Ազգին ամենակարեւոր պիտոյքներէն մին համարուած վիճակագրութեան մէկ մասը կը լեցնէ սոյն երկասիրութիւնը որ ազգասէր և հայրենասէր սրտի և զգացմանց մէկ կենդանի պատկերն է։

Հեղինակը Մոլդո-վլաքիա, Հունգարիա և Լեհաստան պտըտելով, տեղւոյն հայ ժողովրդեան վարուց և բարուց, ազգային սովորութեանց վրայ տեղեկութիւններ հաւաքեր և զանոնք ի լոյս ընծայեր է տպագրելով իրեն շահ մատակարարող փոքրիկ դումարը սոյն գործին տպագրութեանը զոհելով։

Կ'փափաքիմք որ սոյն հեղինակին անձնուիրութիւնը օրինակ և գրդիռ ըլլայ շատերու, որով միայն կարելի է Հայոց Ազգին ամբողջ վիճակագրութիւնը պատրաստել։

Կը հրաւիրեմք բոլոր հետաքրքիր ազգայինները որ սոյնէն օրինակ մը առնելով օտար աշխարհաց մէջ գտնուած մեր ազգակից և հայրենակից եղբարց վրայ լիուլի տեղեկութիւն ստանան։

Կը ծախուի ամէն գրավաճառաց քով, Գին 3 քառորդ թղթադրամ։

—o—

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ ԿԵՍԱՐԱՑ

ԳՈՐԾ ՍՈՒԼԷՅՄԱՆԻ

Թարգմանեաց Է. Մ. Ս.

Հայ ժողովրդեան ընթերցասիրութիւնը գոհ ընելու մտօք՝ Մատենադարան ընդհանուր անուամբ հետզհետէ օգտակար և կրթական գործեր պիտի հրատարակեմք։ Այս անգամ սկիզբ կընենք այս ձեռնարկութեան՝ Երկոտասան Կեսարաց Պատմութիւնն՝ ի լոյս ընծայելով Թարգմանօրէն, և անհերկմիտ եմք որ Հայ հասարակութիւնը քաջ ընդունելով այս Մատենադարանին օգտակարութիւնը պիտի փութայ արդեամբ քաջալերել զմեզ որպէս զի սոյն ձեռնարկութեան մէջ յարատեւեմք։

Հրատարակիչ

Կ'ծախուի Եէնի-Ճամի Զիլինկիրլէք ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղ. եւ Եաղմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով գին 1 Ֆր. 50 սանթ.